

Orgaan- en Weefseltransplantatie

03-06-2007

Dit onderwerp is zeer complex, ingrijpend en bepaald niet uitgekristalliseerd. Neem de tijd om voor Gods aangezicht tot uw eigen, persoonlijke keuze te komen.

Hierna een aantal stellingen “→” en vragen “?:” ter overweging:

→ Door sommigen wordt de doodsangst wel de motor van het leven genoemd. Een christen hoeft zich echter niet te laten opjagen, alsof in *dit* leven alles uitgehaald moet worden wat erin zit.

→ De mens lijkt wel God, bijna almachtig en alwetend, het leven bijna scheppend en beheersend. Hoe hoog is de toren van Babel nu al weer?!

→ Het moet voor de medici uitdagend en opwindend zijn om de grenzen steeds te verleggen, om ziekte en dood verder terug te dringen. Lang niet elke medicus wordt gedrongen door mensenliefde. Ambitie en wedijver spelen zeker mee.

?: Heeft elk mens het recht om lang en onbezorgd te kunnen leven? Van een andere kant bekeken: hebben we nog het recht om in rust en vrede te kunnen sterven?

?: Heb je recht op weefsels en organen van een ander? Heeft de mens, de christen, zelfbeschikkingsrecht? “Gij zult niet begeren, ...noch de organen van een ander..?”

?: De ethiek lijkt helaas vaak achter de medische ontwikkelingen aan te sukkelen. De vraag die ons steeds meer opdringt is deze: mag alles, en wat kan?!

?: Het overplaatsen van organen en weefsel van overleden donoren in het lichaam van een ander, bijvoorbeeld hart en nieren, roept ethisch gezien de meeste vragen op, vooral omdat het plaats vindt in het mistige gebied van leven en dood. De moeilijke en cruciale vraag is of we “gestorven” moeten vervangen met “stervende”?

?: Is er geen sprake van een mechanische, materialistische mensvisie waarbij ziekte en dood gezien worden als defecte weefsels en organen?!

→ Maar al te vaak is gebleken dat geld het niet zo nou neemt met de eerbied voor het leven!

→ Meestal moeten de ontvangers de rest van hun leven medicijnen gebruiken om afstotingsverschijnselen tegen te gaan. De bijverschijnselen van deze medicijnen (anti-anti-stoffen!) zijn weer schadelijk.

→ De kwaliteit van het leven wordt dikwijls verlaagd en de kwantiteit verhoogd.

→ Bloedtransfusie is de oudste vorm van transplanteren. Verbijsterend en schokkend is hoe homofielen hun levenswijze geaccepteerd willen laten worden en hun bloed opdringen. Geknoei met verklaringen die voor bloeddonatie moeten worden ingevuld, schuwen zij niet. Iedereen heeft blijkbaar recht op AIDS...

→ Hoewel we geen heer en meester over ons leven zijn, noch baas in eigen buik, moeten we toch een goed rentmeester zijn over ons lichaam. Wij beogen als christenen geen zelfbeschikking, maar proberen Gods wil in deze te onderscheiden. Omdat ten tijde van de bijbelschrijvers weefsel- en orgaantransplantaties totaal onbekend en ongebruikelijk waren, vinden we hierover niets rechtstreeks terug in Gods Woord. Wél kunnen we bijbelse principes ontdekken die we op ons onderwerp kunnen betrekken. Niet rechtstreeks dus, maar indirect kunnen we ons op de Bijbel beroepen.

→ Naastenliefde en zelfopoffering zijn christelijke argumenten voor donatie. Deze plicht is evenzeer waar als de vrijwilligheid hiervan!

→ De plicht tot barmhartigheid is duidelijk uit de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Zie ook Matt. 12:1-8.

→ David zou wel in de plaats van zijn Absalom gestorven willen zijn. De familieband blijkt hier heel sterk, want David had Absalom lief, ondanks dat Absalom David haatte. Omdat deze band zo hecht kan zijn, is het binnen de familie eerder aannemelijk dat een vader zijn nier aan zijn kind afstaat, en daarmee minder risico neemt dan via een onbekende buitenstaander.

→ Mozes en Paulus wilden zich wel opofferen voor hun volk Israël. Zij waren typen van Jezus. Het is beter dat één mens sterft voor het volk, en niet het hele volk verloren gaat. De context is hier echter soteriologisch en niet biologisch! Jezus kwam niet slechts om lichamen te genezen en om levens te verlengen, Hij kwam om zondaren met God te verzoenen en hen eeuwig leven te geven.

→ “Wie nu in de wereld een bestaan heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn binnenste voor hem toesluit, hoe blijft de liefde Gods in hem?” (1 Joh. 3:17). Hoewel Johannes niet aan orgaandonatie gedacht zal kunnen hebben, kan deze tekst er wel op betrokken worden.

→ Het afstaan van een orgaan is een mogelijkheid om iemands genadetijd te verlengen. De ontvanger zal *misschien* hierdoor tot bekering komen. Zo lang er leven is, is er hoop, maar de extra tijd om te leven kan echter evenzeer misbruikt worden. Zo was het leven van koning Hizkia wel verlengd met 15 jaar, maar daarin gebeurden verschrikkelijke dingen. Dit is dus geen steekhoudend argument.

→ Moeten we, omdat ons lichaam als een tempel van de heilige Geest is (1 Kor.6:19), donatie afkeuren? Analooq: mag je dan eigenlijk wel een mens opereren, en desnoods iets van zijn of haar (bijvoorbeeld een borst) lichaam amputeren, een rotte kies trekken, een kankergezwell bestralen, een ontstoken blinde darm verwijderen?

→ Wat leert de natuur ons? (1Cor.11:14) Het lichaam reageert op het transplanteren van organen en weefsel met de sterke drang om deze af te stoten. Het lichaam oordeelt dit blijkbaar als tegennatuurlijk, onwenselijk. Anti-antistoffen worden ingezet om het natuurlijke immuunsysteem te onderdrukken. De anti-antistoffen zullen minder heftig worden, als het vreemde, getransplanteerde orgaan, minder vreemd, oftewel minder-afwijkend is. Dit kan bereikt worden door een donor te vinden die dezelfde weefseltyping heeft (meestal een familielid)

→ Het mensbeeld van de medici schijnt wel heel erg technisch te zijn. Allerlei losse onderdelen lijken te kunnen worden gerepareerd en vervangen. De mens is echter een eenheid, niet slechts lichamelijk, maar ook met de ziel en de geest.

?: Wordt de mens gereduceerd tot een machine die levenstekens produceert? Is een ziekenhuis een veredelde garage voor mensen? Waar is de aandacht voor het onstoffelijke deel (geest en ziel) van de mens? Wie is dan de ‘chauffeur van de auto’?

→ Er bestaat onzekerheid over de zetel van de persoonlijkheid. De nieren waren in de oosterse visie de zetel van de emoties, en symboliseren het diepste innerlijk. Dit geldt evenzeer voor het hart. Het hart spreekt (ook voor de moderne mens) *nog* meer tot de verbeelding. Omdat nieren minder emotionele waarde hebben dan een hart, zijn mensen eerder bereid een nier dan een hart af te staan. In onze taal zijn meer dan veertig positief getoonzette gezegden met het woord ‘hart’. Zo’n 800 keer wordt ‘hart’ in de Bijbel genoemd.

?: Biologisch, maar ook religieus, is het hart het centrum van ons leven. Is het hart niet meer dan een vervangbare bloedpomp?

→ Er wordt beweerd dat er nogal eens veranderingen in de persoonlijkheidsstructuur optreden bij harttransplantaties, omdat verschillende uitingen van zenuwen niet meer normaal kunnen functioneren.

→ Na een harttransplantatie verander je lichamelijk: je gezicht word dikker, je haargroei neemt toe, en je loopt het risico kanker te krijgen.

?: Zetelt de ziel in het hart of in de hersenen?

→ Uit Amerikaanse onderzoeken is gebleken, dat in de vitale organen van mensen (hart, longen, nieren) spirituele energieën aanwezig zijn. Een menselijk orgaan bevat een afdruk van iemands in-

dividualiteit en er zijn aanwijzingen dat de ontvanger via zo'n orgaan ook een persoonlijkheids-overdracht kan ervaren.

?: Wanneer ben je gestorven?

?: Het lichaam zonder de geest is dood, zegt Jakobus (2:26). Omgekeerd: toen het gestorven dochtertje van Jairus weer tot leven werd gewekt door de Here Jezus, "keerde de geest (Gr. pneuma) terug". Toen de zoon van de weduwe door de profeet Elia uit de dood werd opgewekt "keerde de ziel (Hebr. nêfesj) terug". Maar wanneer precies verlaat de geest of de ziel het lichaam?

→ De Emmaüsgangers waren hopeloos, omdat Jezus nu al drie dagen dood was. Er was een Joods geloof dat de ziel drie dagen bij het graf blijft, hopende weer tot het lichaam terug te keren. Lazarus was al vier dagen geleden begraven, met andere woorden de dood is *nu echt definitief* een feit.

→ Er blijken merkwaardige verschillen te bestaan in het tijdstip van sterven dat wordt ingevuld op overlijdensverklaringen van hersendood-verklaarde-patiënten. Als zij géén orgaandonor willen zijn, worden de apparaten uitgezet. Dan stopt de ademhaling en later het hart met kloppen. Dat is dan het moment van overlijden. Bij hersendoden die echter wél orgaandonor zijn, wordt het moment waarop de hersendood is vastgesteld als overlijdenstijdstip op de verklaring ingevuld...

?: Een hersendóde kan (kunstmatig) in léven gehouden worden. Hoezo leeft een dood lichaam? Is de hersendode een patiënt of een dode? Of: wanneer is een levend lichaam dood?

?: Het is geweten dat een hersendode vrouw kunstmatig in leven kon worden gehouden om haar foetus te laten overleven. Haar hormoonregulatie voor het juiste verloop van de zwangerschap werkte nog prima! Hoe kan een dode een levend kind voortbrengen??

?: Is een hersendode inderdaad dood, of stervende? Is sterven eerder een proces dan een moment, of is het een combinatie? → Medici zijn niet eenstemmig over dit moeilijke punt van de hersendood.

→ Wie de mening heeft dat een hersendode een stervende is die nog een ziel heeft, kan moeilijk voor orgaantransplantatie zijn.

?: Moeten we niet, omdat we niet weten wanneer de geest en/of de ziel een mens verlaat, de stervende mens met rust laten? → Nieren (en hart, lever en longen) kunnen tot drie kwartier na de dood (en weefsels nog langer daarna), geschikt zijn voor andere patiënten.

De eindconclusies zijn door uzelf te trekken.

Bronmateriaal:

<http://www.stichting-promise.nl/artikelen/christelijke-medische-ethiek/orgaan--en-weefseltransplantatie.htm>

<http://www.stichting-promise.nl/artikelen/christelijke-medische-ethiek/orgaantransplantatie.htm>